

Cauza C-280/20**Rezumatul cererii de decizie preliminară întocmit în temeiul articolului 98 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții de Justiție****Data depunerii:**

23 septembrie 2020

Instanța de trimitere:

Rayonen sad Lukovit (Tribunalul de Raion din Lukovit, Bulgaria)

Data deciziei de trimitere:

23 septembrie 2020

Organ de urmărire penală:

Radionna prokuratura Lukovit

Inculpat:

AZ

Obiectul procedurii principale

Procedură penală inițiată la solicitarea Rayonna prokuratura Lukovit (Parchetul de Raion din Lukovit, Bulgaria) prin care se propune ca inculpatul AZ să fie declarat vinovat pentru săvârșirea unei infracțiuni prevăzute la articolul 345 alineatul (2) din Codul penal (Nakazatelen Kodecks, denumit în continuare „NK”) ca urmare a conducerii unui autovehicul neînmatriculat în mod legal, cu încălcarea articolului 140 alineatele (1) și (2) din Legea privind traficul rutier (Zakon za dvizhenieto po patitshtata, denumită în continuare „ZDvP”) și a Regulamentului nr. 1-45 din 24 martie 2000 privind înmatricularea, înregistrarea, retragerea din circulație și punerea în circulație, suspendarea, încetarea înmatriculării și reînmatricularea autovehiculelor și a remorcilor acestora, precum și procedura de furnizare a datelor privind autovehiculele înmatriculate (Naredba N.º I-45 ot 24.03.2000 za registrirane, otchet, spirane ot dvizhenie i puskane v dvizhenie, vremnenno otnemane, prekratnyavane i vazctanovyavane na registratsiyata na motornite prevozi sredstva i remarketa, tegleni ot tyach i reda za predoctavyane na dani za registrirane patni prevozni sredstva), în urma cărora, în temeiul articolului 78a alineatul (1) din Codul penal, inculpatul să fie eliberat de răspunderea penală și să îi fie aplicată o sancțiune administrativă.

Obiectul și temeiul juridic al trimiterii preliminare

Articolul 267 al doilea paragraf din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene.

Întrebările preliminare

- 1) Principiul legalității incriminării și a pedepsei se opune unei reglementări naționale care prevede, în același timp, răspunderea administrativă și răspunderea penală pentru aceeași faptă, și anume conducerea unui autovehicul neînmatriculat în mod legal, fără să existe criterii care să permită o calificare obiectivă a pericolului social?
- 2) În cazul în care Curtea de Justiție a Uniunii Europene răspunde negativ la prima întrebare, care sunt atribuțiile instanței naționale pentru a asigura o aplicare eficientă a principiilor juridice fundamentale ale Uniunii Europene?
- 3) Posibilitatea de natură procedurală a instanței de a achita o persoană acuzată de săvârșirea unei infracțiuni, atunci când aceasta îi aplică o sancțiune administrativă, constituie o garanție suficientă împotriva unei aplicări arbitrare a legii?
- 4) Sancționarea cu o pedeapsă privativă de libertate de până la un an pentru infracțiunea de conducere a unui autovehicul neînmatriculat în mod legal este proporțională în sensul articolului 49 alineatul (3) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene?

Dispozițiile și jurisprudența Uniunii Europene

Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, articolul 5 alineatul (1)

Tratatul privind Uniunea Europeană, articolul 6 alineatul (3)

Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, articolul 90 și articolul 91 alineatul (1) litera (c)

Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, articolul 49

Directiva 2014/45/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 privind inspecția tehnică periodică a autovehiculelor și a remorcilor acestora și de abrogare a Directivei 2009/40/CE

Directiva 2014/46/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 3 aprilie 2014 de modificare a Directivei 1999/37/CE a Consiliului privind documentele de înmatriculare pentru vehicule

Hotărârea din 3 mai 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261, punctele 49 și 50)

Hotărârea din 12 februarie 2019, *TC* (C- 492/18 PPU, EU:C:2019:108, punctele 59 și 60)

Dispozițiile naționale

Codul penal (*Nakazatelen kodeks*), **articolul 345 alineatul (2)** care reglementează elementele constitutive ale transportului și potrivit căruia pedeapsa prevăzută la alineatul (1) [pedeapsa privativă de libertate de până la un an sau amenda între 500 și 1000 leva (BGN)] este aplicată și persoanei care conduce un autovehicul neînmatriculat în mod legal, precum și **articolul 78a** care prevede condițiile în care o persoană majoră trimisă în judecată poate fi eliberată de răspunderea penală de către instanță și i se poate aplica o sancțiune administrativă.

Codul de procedură penală (*Nakazatelen-protsesualen Kodecks*): **articolul 301 alineatul (1)** referitor la aspecte analizate de instanță și cu privire la care aceasta se pronunță în cadrul hotărârii, precum și **articolul 301 alineatul (4)** și **articolul 305 alineatul (6)** referitoare la aplicarea unei sancțiuni administrative.

Legea privind traficul rutier (*Zakon za dvizhenieto po patishtata*), **articolul 140 alineatul (1)** potrivit căruia pe drumurile publice pot circula numai autovehiculele înmatriculate și dotate cu plăci de înmatriculare aplicate în locurile prevăzute în acest scop și **alineatul (2)** potrivit căruia condițiile și procedura de înmatriculare sunt stabilite printr-un ordin al ministrului de interne, precum și **articolul 175 alineatul (3)** care prevede că conducătorul unui autovehicul neînmatriculat în mod legal sau înmatriculat, dar care nu este prevăzut cu plăci de înmatriculare, se pedepsește prin retragerea dreptului de a conduce un autovehicul pentru o perioadă cuprinsă între șase și 12 luni, precum și cu o sancțiune administrativă.

Regulamentul nr. 1-45 din 24 martie 2000 privind înmatricularea, înregistrarea, retragerea din circulație și punerea în circulație, suspendarea, încetarea înmatriculării și reînmatricularea autovehiculelor și a remorcilor acestora, precum și procedura de furnizare a datelor privind autovehiculele înmatriculate (*Naredba N° I-45 ot 24.03.2000 za registrirane, otchet, spirane ot dvizhenie i puskane v dvizhenie, vremenno otnemane, prekratyavane i vazctanovyavane na registratsiyata na motornite prevozi sredstva i remarketa, tegleni ot tyach i reda za predoctavyane na dani za registrirane patni prevozni sredstva*), **articolul 1 alineatul (1)** care prevede că acest regulament stabilește condițiile și procedura de înmatriculare a autovehiculelor aflate în proprietatea persoanelor fizice și juridice bulgare și **alineatul (2)** care prevede că acest regulament se aplică în mod direct și cetățenilor Uniunii și membrilor familiilor acestora.

Prezentare succintă a situației de fapt și a procedurii

- 1 La 29 mai 2020, cu ocazia unui control al poliției, inculpatul AZ a fost oprit în timp ce conducea o motocicletă care nu era prevăzută cu plăci de înmatriculare. În urma unei verificări efectuate în sistemul Ministerului de Interne, s-a constatat că inculpatul nu avea dreptul să conducă un autovehicul și că motocicleta condusă nu era înscrisă în baza de date centrală „Controlul transportului auto” a Ministerului de Interne.
- 2 Împotriva lui AZ au fost emise două decizii de constatare a unei contravenții, dintre care una privea faptul că AZ a condus o motocicletă fără ca aceasta să fi fost înmatriculată în mod legal și fără să fi fost prevăzută cu plăci de înmatriculare, ceea ce constituie o încălcare a articolului 140 alineatul (1) din Legea privind traficul rutier.
- 3 De asemenea, a fost inițiată procedura penală accelerată pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute la articolul 345 alineatul (2) din Codul penal.

Principalele argumente ale părților din procedura principală

- 4 Apărătorul inculpatului consideră că fapta săvârșită ar constitui o contravenție și că aceasta nu ar constitui o infracțiune, ținând seama de prognosticul social al inculpatului, precum și de împrejurarea că acesta nu a mai fost implicat în fapte de natură penală.
- 5 Cererea de inițiere a procedurii penale nu conține o opinie explicită a procurorului potrivit căreia fapta săvârșită în acest caz ar prezenta un grad de pericol social care să o califice drept infracțiune, iar nu drept contravenție.

Motivare succintă a trimiterii preliminare

- 6 Din considerentele Directivei 2014/45/UE și ale Directivei 2014/46/UE reiese că regimul înmatriculării vehiculelor și al testelor de siguranță rutieră face parte din măsurile Uniunii Europene destinate să asigure menținerea vehiculelor într-o stare acceptabilă din punctul de vedere al siguranței pe durata utilizării lor, precum și posibilitatea de suspendare a autorizării de a folosi un vehicul care constituie un risc imediat pentru siguranța rutieră.
- 7 Prima înmatriculare garantează că administrația a autorizat circulația vehiculului în traficul rutier. Această autorizație poate fi suspendată dacă starea tehnică [a vehiculului] prezintă un risc pentru traficul [rutier].
- 8 Aceste dispoziții au fost transpuse de Republica Bulgaria prin Legea privind traficul rutier și prin regulament. Cele două acte menționate stabilesc în detaliu condițiile privind prima înmatriculare, retragerea, suspendarea și radierea din oficiu a înmatriculării.

- 9 Dreptul național prevede sancțiuni în cazul încălcării legislației de transpunere. În ceea ce privește fapta de „conducere pe drumurile publice a unui autovehicul care nu este înmatriculat în mod legal”, sunt prevăzute două tipuri de răspundere, una administrativă și una penală.
- 10 Există o identitate perfectă între elementele materiale constitutive ale contravenției prevăzute la articolul 175 alineatul (3) din Legea privind traficul rutier și cele ale infracțiunii prevăzute la articolul 345 alineatul (2) din Codul penal.
- 11 Dreptul național nu prevede care sunt criteriile obiective care trebuie luate în considerare pentru a stabili gradul de pericol social pe baza căruia o anumită faptă este calificată drept contravenție sau infracțiune. Nu se ține seama nici de diferitele cazuri în care trebuie să se considere că înmatricularea nu este legală, și anume lipsa primei înmatriculări, înmatricularea radiată din oficiu, înmatricularea suspendată ca urmare a unor deficiențe tehnice, înmatricularea provizorie expirată etc.
- 12 Lipsa de precizie cu privire la împrejurările care sporesc pericolul social într-un asemenea grad încât fapta nu este considerată o contravenție, ci o infracțiune dă naștere unei jurisprudențe divergente. Se pot distinge trei categorii de hotărâri judecătorești: 1) cele în care instanțele împărtășesc poziția parchetului; 2) cele în care instanțele achită inculpații pentru fapta care le este imputată în actul de punere sub acuzare, considerând că nu este vorba despre o infracțiune, ci despre o contravenție pentru care li se aplică sancțiunea prevăzută de Legea privind traficul rutier; 3) cele referitoare la contestații împotriva unor ordonanțe penale prin care se aplică persoanelor sancțiuni administrative pentru săvârșirea unei contravenții și în cazul cărora este cert că ordonanțele au fost emise după finalizarea procedurii penale de către parchet.
- 13 Referindu-se la dispozițiile naționale menționate și la jurisprudența națională, instanța de trimitere are îndoieli cu privire la conformitatea dreptului bulgar, care prevede răspunderea penală pentru încălcarea regimului înmatriculării autovehiculelor, o componentă a politicii comune a Uniunii Europene în domeniul transporturilor, cu principiul legalității incriminării și a pedepsei, precum și cu cerința privind proporționalitatea.
- 14 În Hotărârea din 3 mai 2007, *Advocaten voor de Wereld* (C-303/05, EU:C:2007:261), Curtea amintește, la punctele 49 și 50 că „principiul legalității incriminării și a pedepsei (*nullum crimen, nulla poena sine lege*), care face parte din principiile generale ale dreptului aflate la baza tradițiilor constituționale comune statelor membre, a fost consacrat în egală măsură prin diferite tratate internaționale, în special prin articolul 7 paragraful 1 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (a se vedea în acest sens în special Hotărârea din 12 decembrie 1996, X, C- 74/95 și C-129/95, Rec., p. I- 6609, punctul 25, și Hotărârea din 28 iunie 2005, *Dansk Rørindustri și alții/Comisia*, C- 189/02 P, C- 202/02 P, C- 205/02 P-208/02 P și C- 213/02 P,

Rec., p. I- 5425, punctele 215-219). Acest principiu presupune ca legea să definească în mod clar infracțiunile și pedepsele pentru acestea. Această condiție este îndeplinită atunci când justițiabilul poate ști, plecând de la textul dispoziției pertinente și, dacă este cazul, cu ajutorul interpretării care este dată acestui text de către instanțe, care sunt acțiunile și omisiunile care angajează răspunderea sa penală (a se vedea în special Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Coëme și alții împotriva Belgiei din 22 iunie 2000, Recueil des arrêts et décisions, 2000- VII, § 145).”

- 15 De asemenea, instanța de trimitere ține seama de interpretarea cerințelor de claritate și de previzibilitate stabilite de Curte la punctele 59 și 60 din Hotărârea din 12 februarie 2019, TC (C-492/18 PPU, EU:C:2019:108), potrivit căreia „obiectivul garanțiilor privind libertatea, astfel cum sunt consacrate atât la articolul 6 din cartă, cât și la articolul 5 din CEDO, este constituit în special de protecția individului împotriva arbitrarului. Astfel, punerea în aplicare a unei măsuri privative de libertate, pentru a fi conformă cu respectivul obiectiv, implică printre altele ca aceasta să fie lipsită de orice element de rea-credință sau de înșelăciune din partea autorităților (Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor, C- 528/15, EU:C:2017:213, punctul 39 și jurisprudența citată). [...] [Î]ntrucât menținerea în detenție a unei persoane căutate [...] aduce o gravă atingere dreptului la libertate al acesteia din urmă, ea trebuie să respecte garanții stricte, și anume existența unui temei juridic care să o justifice, acest temei juridic trebuind să respecte cerințele de claritate, previzibilitate și de accesibilitate pentru a evita orice risc de arbitrar, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 58 din prezenta hotărâre (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 martie 2017, Al Chodor, C- 528/15, EU:C:2017:213, punctul 40 și jurisprudența citată).”
- 16 Având în vedere că una dintre pedepsele prevăzute la articolul 345 alineatul (2) din Codul penal este privarea de libertate, instanța de trimitere consideră că trebuie respectate și criteriile prevăzute de Convenția europeană a drepturilor omului în ceea ce privește legalitatea oricărei privări de libertate: aceasta este prevăzută de lege; dreptul național îndeplinește cerințele calitative ale convenției (este suficient de precisă și de sigură), aplicarea legii este conformă cu principiile generale ale convenției, iar persoanele sunt protejate împotriva arbitrarului.
- 17 În Hotărârea Medvedyev împotriva Franței, Curtea Europeană a Drepturilor Omului subliniază că „criteriul legalității impune ca toate legile să fie suficient de precise pentru a evita orice risc de arbitrar și pentru a permite cetățenilor să prevadă – dacă este cazul, după ce recurg la consiliere adecvată – într-o măsură rezonabilă, având în vedere împrejurările cauzei, consecințele care pot rezulta dintr-o anumită faptă”.